

The Conversation: S globalizací se ekonomické sankce staly běžnějšími než vojenské intervence

- CZ24 News | 8. května 2022

Ekonomické sankce nemusí dosáhnout zamýšlených cílů, ale mohou mít pro postižené obyvatelstvo hroživé následky. V průměru je lze považovat za plně úspěšné jen ve více než třetině případů.

Nejméně [1275 nových sankcí](#), včetně [vyloučení Ruska](#) z mezinárodního finančního systému. To je reakce mnoha zemí světa na uznání ukrajinských separatistických republik Vladimírem Putinem a následnou ozbrojenou invazi.

Současná krize je názorným příkladem využití tzv. „geoekonomiky“. V kontextu zahraniční politiky ji lze definovat jako použití ekonomických nástrojů k ovlivnění politických cílů jiné země, napsali profesori Rodolphe Desbordes a Frédéric Munier pro *The Conversation*.

Již v roce 1989 americký vojenský stratég [Edward Luttwak](#) ve svém [prorockém článku](#) předpověděl její zobecnění. Podle něj bude v dvojím kontextu globalizace a konce studené války rovnováha sil založena spíše na ekonomice než na vojenských prostředcích.

Nástup „[globalizace](#)“ oznámil již v roce 1983 [Theodore Levitt](#), ekonom z Harvard Business School, kde byl čtyři roky šéfredaktorem časopisu. Poukázal na skutečnost, že trhy vstupují do rostoucí dynamiky celosvětového propojení. Od té doby se tento fenomén nezměnil: podle [indexu KOF](#) vytvořeného švýcarským ekonomickým institutem se intenzita globalizace obchodu a finančních výměn za posledních 50 let zdvojnásobila.

Zároveň jsme v souvislosti s koncem studené války byli svědky dramatické změny forem vedení války. Zatímco konflikty mezi několika státy jsou stále vzácnější, napětí a konflikty v rámci jednoho státu se více než zdvojnásobily.

V roce 2020 byly na světě pouze tři mezistátní konflikty, zatímco občanských válek bylo kolem padesáti. Patří mezi ně Sýrie, Etiopie, Barma a Mali. Ve všech těchto zemích je stát v rozporu se složkami občanské společnosti, které stojí proti sobě a/nebo proti státu. To je jeden z charakteristických rysů naší doby: válka, která byla dlouhou dobu výrazem (nad)moci států, je dnes častěji [známkou jejich úpadku](#).

Snížení počtu mezistátních konfliktů neznamena, že by státy, zejména ty nejbohatší a nejmocnější, přestaly hájit nebo prosazovat své zájmy. Prostě mají tendenci používat [jiné mocenské nástroje](#), spíše ekonomické než vojenské.

Tento posun od vojenské geopolitiky ke geoekonomice je do značné míry důsledkem vzájemné závislosti vyvolané ekonomickou globalizací. Tradiční [geopolitika samozřejmě nezmizela](#), ale její provádění je založeno na zbraních naší doby: méně oceli a více kapitálu, méně nábojů a více sankcí. Jak tvrdí [Joseph Nye](#), velký americký teoretik moci, který je často považován za liberální protějšek konzervativnějšího [Samuela Huntingтона](#), s globalizací mají političtí aktéři tendenci nahrazovat

hrozbu vojenských sankcí ekonomickými.

Důvod je dvojitý: geoeconomické mocenské vztahy jsou zaměřeny na samotné základy globalizace, tj. na vytváření hodnot, aniž by docházelo k trvalému ničení kapitálu, infrastruktury, měst nebo přímému zabíjení lidí, jako je tomu v případě konvenční války. Pod vlivem sankcí se hra s pozitivním součtem liberální globalizace stává hrou s nulovým součtem: ne všichni vyhrávají, když se do hry zapojí geoeconomie!

Nový věk sankcí

Kvantitativní a strukturální zkoumání povahy sankcí uvalených státy na ostatní ukazuje, jak se změnila gramatika konfliktů. Nejenže se počet sankcí od roku 1990 více než zdvojnásobil, ale především se změnila jejich povaha.

Konvenční sankce, jako je zbrojní nebo obchodní embargo, existují i dnes. Největší nárůst je však přímo spojen s rozvojem finanční globalizace a mobilitou lidí. K této [diverzifikaci geoeconomických nástrojů](#) přispěla finanční integrace, lepší sledování plateb, extraterritorialita amerického práva spojená s převahou amerického dolaru a ochota používat cílené sankce.

Nový věk sankcí se týká také jejich cílů. V současnosti je většina z nich iniciována Spojenými státy a Evropskou unií, tedy zeměmi se silnou ekonomickou vyjednávací silou. Často se zaměřují na prosazování svých základních principů v zahraničí, jako jsou lidská práva a záruka právního státu. To se odráží v [údajích](#) agregovaných v Databázi globálních sankcí ([GSDB](#) – Global Sanction Data Base).

Sankce však ne vždy dosahují svých cílů. V průměru je lze považovat za plně úspěšné jen ve více než třetině případů. V případě Ukrajiny se lze obávat, že geoeconomika ustoupí klasické geopolitice, zejména pokud se Rusku podaří posílit obchod s [neutrálními](#) ekonomickými partnery, jako je Čína. Navíc spojenci Kyjeva již přecházejí k dlouhodobé [vojenské podpoře](#) a posílají těžké zbraně.

V neposlední řadě se zdá být důležité mít na paměti, že ekonomické sankce nemusí dosáhnout zamýšlených cílů, ale mohou mít pro postižené obyvatelstvo hroživé následky. Připomíná to například [práce](#) historika [Nicholase Muldera](#) o první světové válce a koloniálních říších.

AUTOR: Rodolphe Desbordes. Frédéric Munier

ZDROJ: theconversation.com/avec-la-mondialisation-les-sanctions-economiques-sont-devenues-plus-courantes-que-les-interventions-militaires-181207